

Disputatio juridica feudalis prima, ad method. feud. Bronchorst.

<https://hdl.handle.net/1874/341622>

Disputatio Juridica

FEUDALIS

PRIMA,

Ad Method. Feud. Bronchorst.

QVAM

Favente Deo Optim. Maxim:

SUB PRÆSIDIO

Clarissimi, Consultissimique Viri,

D. CYPRIANI REGNERI ab OOSTER-

GA, J. U. D. nec non ejusdem Facultatis

in Illustri Rheno-Traject. Acad. Pro-

fess Pandect. Ordinarii.

Publice defendendam suscipit.

RUMOLDUS MODE', Ultraject.

Ad diem 2 Junii horâ locoque solitis.

ULTRAJECTI,

Ex Officina Johannis à Waesberge,

Anno 1713.

2 DISPUTATIO
METHODICA
FEUDORUM
EXPOSITIO,

Conscripta ab

EVERARDO à BRONHORST. JC¹⁰.

F Feudorum consuetudines tractaturus, jure quidem civili incognitas, prudentum tamen moribus receptas, commodioris doctrinae gratia totum Feudorum tractatum in XII. capita dividam, pauca quaedam de feudalis doctrinae origine, Libris & Authoribus, ac de vocabuli Feudi etymo, praeludiorum loco praemissurus.

a Feudorum autem origo à Longobardis primum dimanavit. Hi Saxones fuere positi ad ripam Albis, ubi nunc est Magdeburgensis & Halberstadiensis Episcopatus, qui ut bellicosi homines semper extiterunt, Italiam ingressi sunt duce Alboino, & ibi regnum Longobardiae excitarunt. Occupata verò nobilissima Italiae parte sub Imp. Justino secundo, cum bella quotidie vel ab Italis vicinis, vel à Graecis ex Thracia, vel aliunde timerent, agros inter milites capitatum di-

vi-

FEUDALIS. I. 3

viferunt, pro cuiusque virtute, & agros
 five fundos hac via acquisitos, eorum
 Lingua feuda dixerunt. Quæ consue-
 tudo à vetustis Romanorum moribus
 orta est. Olim enim cum Romani ubi-
 que terrarum victricia signa circumtulif-
 sent, duces belli gratiam suis militibus
 referre volentes, pro opera in bello ac
 præliis egregiè navata assignabant illis
 prædia bello occupata, ea lege colenda &
 fruenda militibus, ut eos patronos ac
 dominos perpetuo agnoscerent, seque
 illorum homines, hoc est quasi clientes
 profiterentur. Quod constat ex *Vlpiano*
in l. item si verberatum 15. ff. de rei vend.
 Si ager (inquit) militibus assignatus sit,
 modico honoris gratia possessori dato,
 &c. Item ex *Paulo IC. in l. Lucius. xi. ff.*
de evict. ubi inquit, possessiones ex præ-
 cepto principali partim distractas, par-
 tim Veteranis in præmia adsignatas. Un-
 de & Haloander in præfatione Novella-
 rum, feuda jura militiarum nominari scri-
 bit, quæ Justinianus appellat *στρατιώτικα*, &
 Harmenopulus ea vocat *στρατιώτικα κτήματα*
 i. militaria prædia. Idque Romani tri-
 bus de causis fecerunt, primo ut attenti-
 us milites suæ rura in hostico tuerentur,

4 DISPUTATIO

ut pulchrè Lampridius docet in Alexandro Severo, ubi ita scribit. Sola quæ de hostibus capta sunt, Limitaneis ducibus ac militibus concessit, ita ut eorum essent, si heredes eorum militarent, dicens eos attentius militaturos, si etiam sua rura defenderent. Secundo, ut in posterum pugnarent alacrius certa spe præmiorum proposita: oportet enim præmiis milites provocare ad strenuam pro Repub. operam. Tertio, ut recentis beneficii memoria Imperator sibi haberet militem devinctum. Hos fundos quos militibus assignarunt, Limitaneos seu Limitrophos Romani, Longobardi feuda appellarunt.

Feudis constitutis eo modo, etiam jus feudorum erat necessarium. Nihil enim ad conservandam Rempub. majus est, quam juris justitiæque inter omnes certa & æquabilis distributio, atque id quidem eo amplius olim in feudis locum habebat. Nam quod sciam, de Limitaneis Romanorum agris nullæ extant Leges in libris juris Justiniani, quàm *d. l. item si verberatum* 15. ff. de res vend. & *d. l. Lucius* XI. ff. evict. & *l. in agris* 16. ff. de acq. re. dom. Qua de re videatur *Cujacius lib.*

Observ. 2. cap. 9. Itaque statim leges Longobardicæ scribi cœperunt, quarum mentio fit in usibus feudorum. Et quia leges singulis de rebus scribi non possunt, recessit deinde feudorum quidam usus (cujus in hoc mundo maxima vis est) tacitè ab initio Populi consensu, postea non obscura omnium confirmatione comprobatus. Postremò ab Imp̃p. certæ constitutiones superioribus additæ sunt, ut Henrici, Conradi, Lotharii & Frederici: quibus etiam expulsis Longobardorum jura tamen in hac parte placuerunt. Quæ omnia diffusa cum essent passim sine ordine, itaque incerta, ut vix omnibus paterent, Gerhardus Niger, & Obertus de Horto, uterque consul Mediolanensis reipub. (quæ regni Longobardici & exinde juris feudalis metropolis fuit) privato studio rem omnem his libris notabiliter quidem, sed nulla ratione ordinis, & elegantix habita concluderunt.

b Hinc illud quæritur, quæ apud nos sit feudorum autoritas, & an in judiciis ad feudaliū causarum decisionem, & in scholis ad intentionis nostræ comprobationem, sicut reliqui Libri Juris Civilis

& Canonici allegari possint? Neque enim satis videtur Longobardis placuisse, ut ex eo etiam jus dicatur nobis, sed aut à nobis ipsis tacito consensu jus constituitur, aut à nostro principe ex Legge Regia.

Deinde placita feudalia conscripta sunt à privatis viris Oberto, & Gerardo, quibus condendæ legis non fuit auctoritas. Hæc sententia *Hostenfis est in sum. tituli, de immun. eccles.* Sed fallitur. Valent apud nos feuda, totoque orbe Christiano, non minus quam jus civile Romanorum, obtinent Legis auctoritatem. Certum enim est, feudorum librum in imperio tacite esse receptum & approbatum ab Imperatoribus & principibus, & eam tacitam approbationem sufficere, ejusque tacitam auctoritatem esse tanti, quasi expressè esset approbatus.

Longissimo etiam tempore, quod excedit hominum memoriam, publice libri hi non solum passim in Imperio, ut in Germania, sed etiam extra Germaniam, ut in Gallia, Italia, Hispania in Academiis publice lecti sunt, sciente & non contradicente Imperatore. Itaque tacita approbatione videntur recepti. Nullus Prin-

Princeps cauere potest ignorantiam huius rei: quod enim publicè fit, ejus causam nemo ignorare debet. *l. sed etsi §. proferbere. ff. de instit. act.* Tempus illud memoriam hominum fugiens siue excedens jus facere dicitur, & æquiparatur privilegio à Principe ex certa scientia concessio. *l. hoc jure §. ductus aqua. ff. de aqu. quot. & ast. c. super quibusdam. ex. de verb. sign.* Relinquitur ergo usus feudorum in imperio & extra imperium Legis auctoritatem habere, & non solum in seculari foro, sed etiam Ecclesiastico in decidendis controversiis plenam vim & auctoritatem obtinere. Unde etiam in corpus juris civilis sunt insertæ. *Zazius in proem. feudorum nu. 3.* & omnes ligant & astringunt. *Curt. in 1. part. tract. feud. quæst. 1. nu. 12. & ult.* Longè enim omnem legum auctoritatem superat, id quod moribus unanimi consensu per multa jam sæcula receptum est. *l. de quib. & l. seq. ff. de legib.*

Hæc opinio eleganter defenditur à Sontbechio *part. 1. feudor. nu. 2. Curt. d. loco.* Zazio *in epit. feudor. in præludis. Fachin. lib. 7. contro. cap. 2. Oldend. in classib. clas. 4. de act. beneficiar.* ubi quoque no-

8 D I S P U T A T I O

tabiliter refert, quod hi diuturni usus feudorum confirmati sint per Imp. Fridericum III. precibus Collegij Bononiensis. Ita quoque scribit Ioan. Cuspinianus in vita Imp. Friderici III.

◦ Illud diligenter mente tenendum est, quis ordo servandus sit in judiciis, ad decidendas controversias feudales. Primo ante omnia debet inspicere tenor investituræ, hoc est, quæ pacta expressa sint in instrumento investituræ. Hæc enim una maxima est in jure feudali, quod à tenore investituræ non est recedendum, quæ derogat consuetudini & omni juri & naturæ feudorum. *tex. notab. inc. I. de feud. cognit. text. insignis in c. unic.* ubi exclamat. *Bald. de duob. fratrib. & c.* His vero deficientibus consuetudo regionis attendenda est, ubi feudum est concessum. Statuta enim & consuetudines derogant & præferuntur juri communi, in loco ubi vigent. *ut not. in l. de quibus ff. de legib. & in l. omnes populi. ff. de just. & jur.* Deficiente consuetudine, ad scriptum jus feudorum strenuus confugiet advocatus. *d. c. I. feud. cognit.*

Denique ubi non habemus expressam decisionem Juris feudorum, tunc ad jus com-

FEUDALIS I. 9

commune Romanum scriptum confu-
giendum est. *d. c. 1. in fin. de feu. cognit.* Et
hæc est sententia Præpositi *in d. c. 1. vers.*
strennuis, quam approbat *Præses Everar.*
in locis legalibus, in loco à contrario
sensu. *nu. 29. 30. & 31.*

^d Hæc sufficiant de authoribus feu-
dorum, & feudalium consuetudinum vi
& potestate dixisse. Videamus nunc feu-
dum, unde nomen habeat. Feudi appel-
lationem *Zazius* à fide seu fidelitate, se-
cutus *tex. lib. 2. feudo. c. 3.* deducit: fide-
litas namque est de substantia feudi, &
fides pacto remitti non potest, & nulla
investitura ei fieri potest, qui fidelitatem
facere recusat. *c. unic. §. si. per qu. fin. invest.*
unde & Vasalli fideles passim appellan-
tur in libris feudorum. Alii à fœdere de-
rivant, cum ex certis fœderibus inter do-
minum & vasallum initis constet. Sed
quid aliud de Feudorum appellatione à
nobis dici potest, quam de alodiis, Va-
fallo, curte, id est, curia domini, peda-
gio, id est vestigali, felonia, id est atro-
ciori delicto, castaldia pro custodia, ho-
magio, id est servitio, quod Vasallus re-
pendit domino, quæ voces aut incogni-
tæ prorsus nobis sunt, aut aliunde acci-
pi-

10 D I S P U T A T I O

piendæ. Sunt artium vocabula, ut apud nos, actionis, interdicti, substitutionis, sui heredis, quæ ab ipsis artibus necessario petuntur.

Hiscæ præludiis præmissis ad ipsam feudorum tractationem accedamus, eamque in capita XII. dividemus. Primum erit de definitione & divisione feudorum. Secundum, Qui possint feuda dare. Tertium, Quibus rectè dentur. Quartum, Quæ res in feudum dentur. Quintum, Quibus modis feuda acquirantur. Sextum, Quid juris acquirat Vassallus ex feudo. Septimum, Ad quid Vassallus nomine sui feudi domino obligetur. Octavum, Quibus modis feudum amittat. Nonum, amissum quibus debeat. Decimum, De feudis impropriis. Undecimum, De controversiis feudalibus. Duodecimum, de actionibus, quæ pro feudo competunt.

NOTÆ & MORES

^a **F** Ranciscus Sossbecius Swollanus, quo (teste Bronchorstio in epistola dedicata hujus tractat) nullus exactius & subtilius Feudorum jura commentariis illustravit, frivolum putat, se in origine feudorum indaganda
in-

nimum fatigare, cum ad rem ipsam parum aut nihil faciat, & nemo ferè sit Scriptorum, qui solide ejus rei veritatem doceat. Idem asseruit Gudelin. de jure feud. part. 1. c. 2. Vide tamen si lubet, Molin. ad constit. Paris. tit. 1. Petr. Heig. lib. 1. q. 1. Fachin. 7 c. 1. Arum. Feud. disp. 1. thes. 1. & 18. Ejusdem farinae quaestio est, quando quaeritur, quomodo Consuetudinum feudalium compilatores fuerint. Arum. d. disp. 1. thes. 19. An consuetudines feudales vim & essentiam juris scripti acceperint, praesupposito jussu Friderici Secundi, quo in scripturam & unum corpus redactae dicuntur, significavi in not. & disp. ad §. 4. & 9. Inst. de jure nat. gent. & civil. Adde Arum. d. disp. thes. 20.

b Quod praefatae Consuetudines Feudales apud Belgas, aliasque plerasque Gentes usureceptae sint, inque decisionibus causarum vim & auctoritatem legum obtineant, communior DD. opinio est, testibus Somsbec. part. 1. feud. n. 22. Gudelin. de jure feud. proleg. n. 5. Groen. ad pr. dd. consuetud. Diss. vide apud Eosd. quorum sententiam eatenus comprobato, quatenus dd. Consuetudines juri Divino & sanae rationi nihil adversantur, ut dixi in not. ad §. 3. & 9. Inst. de jure nat. gent. & alibi. & ita in Belgio saepius judicatum, testatur. Zyp. in notit. jur. Belg. tit. de feud. in fin. An ergo dd. Libr. feud. ad decisionem causarum civilium & canonicarum allegari possint, an a feudo ad emphyteusim argumentari liceat, an casus non decisis ex capitulis extraordinariis (ut vocant) decidi queat, & similes controversias vide apud Arum;

Arum. d. disp. 1. *Nobis namque notas duntaxat, atque nobiliorum quaestionum indices praesenti tractatui addere decretum est.*

c *Huic axiomati, quod à tenore investituræ non sit resiliendum, subjicitur limitatio, nisi sit contra feudi substantiam. Bronch. in seqq. hic. § Wesemb. c. 8. n. 18. Vultej. c. 3. lib. 2. feud. Subjungo § illam, nisi quid contra rationem pactam sit. c. 10. Alioquin magis contra bonos mores facit, qui pacta minus quam substantialia considerat, ut dixi ad contractus mut. & societ. Adde Arum. d. disp. 1. th. 41. ubi tamen illud pactum male improbat, quo convenit, ne feudum propter feloniam revocetur, ut dixi in disp. ad tit. de pact. Plura de natura § efficacia investituræ vide in cap. 5.*

d *Unde dicatur feudum, non magnopere curandum est, tum propter rationes hic ab Authore allegatas, tum propter infirmitatem argumenti, quod à notatione seu allusione nominis sumitur. Arum. d. disp. thes. 22. An fides seu fidelitas pacto remitti possit vide infra*

C A P U T I.

De Definitione, & Divisione Feudi.

F eudum est concessio beneficiaria, per quam jus utendi fruendi in perpetuum re immobili transfertur in accipientem, proprietate apud dantem remanente, sub fidelitate
&

& exhibitione servitorum honestorum. Probatur hæc definitio *in §. fin. In. qu. cau. feud. amit.*

Dicitur esse concessio beneficiaria re-
tè, quia oritur ex beneficio feudum, ac
tantum ex domini liberalitate. Ex quo
sequitur, feudum emptitium, id est, pe-
cunia comparatum, non proprium & re-
ctum, sed magis improprium & degene-
rans feudum, quia non est gratuitum.
Hinc etiam fit, quod feudum non possit
pignori dari sub lege commissoria, h. e.
debitor non potest fundum suum credi-
tori oppignorare hoc modo, ut si pecu-
nia statuo tempore non solvatur, fundus
fit feudalis, & creditori cedat in feudum,
quia feuda non sub prætextu pecuniæ,
sed amore & honore domini acquirenda
sunt. *tit. de feudo dato in vic. l. com. repro-
bando.*

b *Res Immobilis.* Hoc ideo additur, quia
res mobilis in feudum non datur, & hoc
est, quod dicitur, feudum non posse nisi
in rebus soli consistere. *c. unic. in fi. de feu.
cognit.* quia mobilia ætatem & senium
non patiuntur, sed facilè corrumpuntur.
Qua in re ab usufructu distat, quia u-
susfructus in servis, jumentis, pecori-
bus

14 D I S P U T A T I O

bus, aliisque perituris rebus constituitur.

^c *Ius utendi fruendi in perpetuum.* In hoc differt feudum ab Usufructu, quod Usufructus, quatenus est servitus personalis, ultra personam fructuarii non extenditur. §. ult. *Inst. de V. usufr.* Feudum autem est jus utendi fruendi, quod ad vassallum, & heredes ejus in perpetuum pertinet. d. §. ult. *In qu. cau. feud. amit.*

^d *Fidelitate.* Postremo ad feudum requiritur interpositio fidei. In eo est differentia feudi & emphyteuseos. Datur emphyteusis ad rei meliorationem, ad majorem & uberiolem culturam agrorum. Unde & nomen accepit, *ἔμψυτος* I. ab insitione arborum. Feuda pertinent ad rem militarem, & conceduntur gratis propter militaria officia. Emphyteusis vero conceditur propter annuam pensionem. Sunt & alię differentię inter feudum & emphyteusim, quia sceminę in emphyteusi succedunt, at non in feudo. De quibus vide *Præsidentem Everar. in Topic. in loco à feudo ad emphyt. & contra.*

Hęc de definitione ; Percurramus nunc ea, quę propria sunt hujus contractus. *Curtius* 7. ponit proprietates feudi

di in 1. parte sui tractatus feudorum, quæst. 6. nos XI. collegimus.

e Prima est, quod cum res traditur in feudum, ususfructus transeat in Vasallum, sed proprietas retinetur ab eo, qui rem concedit in feudum. *S. ult. In qu. cau. feud. amit.*

f Secunda est, quod Vasallus fidelitatis nomine solenniter sacramentum prestare cogatur. *lib. 2. tit. 3. in fin.*

g Tertium proprium est, quod Vasallus tenetur domino exhibere servitia. Unde feudum francum improprium est feudum, & degenerat à recta feudi natura. Est autem feudum francum, in quo Vasallus ad servitia non tenetur, fidelitatem tamen domino servare tenetur, dictum francum quasi liberum. Sic Comitatum Hollandiæ feudum francum imperii esse, notat *Præses Everhardi, in locis legalibus, in loco à libertis ad Vasallum*, ubi tradit, quod Comes Hollandiæ est Vasallus francus Imperatoris. Huc facit, quod Imp. Carolus V. edicto perpetuo Anno 1518. officia militaria, vulgo Servitia dicta, in univ. abrogavit, vasallisque omnibus remisit. Uti notat Neostadius in tract. de succ. feudi. cap. 1. nu. 18.

Quar-

h Quartum est, quod servitia non sint conditionata, aut certa forma præscripta: debet enim Vasallus præstare servitia ex arbitrio domini, quæ dominus imperaturus erit. *lib. 2. tit. 23.*

i Quintum, quod Vasallus non possit feudo privari sine culpa. *lib. 2. Feud. tit. 24.*

k Sextum, quod feudum sine consensu domini non alienatur. *c. 1. de probi. feud. alie. per Lotha. c. 1. in princ. de probi. feud. alie. per Fride.*

l Septimum, Vasallus debet intra annum & mensem investituram petere. *lib. 1. t. 22.*

m Octavum, quod fœminæ non succedunt in feudis, nisi aliud convenerit. *Lib. 1. t. 8. de succes. feud. §. filia.*

n Nonum, ut feudum consistat in rebus immobilibus, aut iis bonis, quæ vicem immobilium referunt. *c. unic. in fin. de feud. cognit.*

o Decimum est, ut feudum perpetuum sit, & ad heredes transitorium in infinitum. *c. 1. §. fin. In. qu. cau. feud. amit.*

p Undecimum, ut sit gratuitum, & originem habeat ex benevolentia domini, non sit pecunia emptum. *c. 1. de feud. dato n. vic. leg. mmis.*

Hic

¶ Hic autem utilis movetur quæstio, an si pactum aliquod apponatur, quod sit contra proprietates & naturalia feudi, an nihilominus in aliis retineat naturam feudi. Et breviter dicendum, quod licet pactum contra naturalia feudi apponatur, firmus tamen manet contractus in aliis capitulis, licet improprie. *tex. in c. 1. de feudo non hab. propr. natu.* ubi dicitur, licet feudum propriam naturam non habeat, jure tamen feudi censetur: & sic licet in quibusdam feudi natura per pactum est immutata, in aliis tamen firma permanet. *text. in c. 1. §. præterea. Quid sit investit.* Itaque in feudis etiam admittuntur pacta contra naturam contractus, & servari debet investituræ tenor, licet naturæ feudi repugnet. *c. 1. de duob. fratr. à Capit. invest.* quem text. ibidem jubet Baldus notandum ad hoc, quod investituræ tenor deroget cuicumque naturæ feudorum. *Curt. in tract. feudo par. 1. quæst. 6. nu. 28.*

¶ Nunc ad divisionem feudorum transeamus, ubi operam dabimus, ut non minus vera, quam optima ponamus. Jurisperiti feudistæ malè ac contra artis præcepta feuda dividunt: nam ex singulis
 B
 qua-

qualitatibus proprias statim divisiones constituunt, quasi vero circumstantiæ novam faciant speciem. *l. fin. ff. de fund. instr. Alvarot. 22. genera ponit. Baldus XI,* adeo ut arborem faciant, non minus ridiculè, quam si ex singulis pactionibus, novas contractuum species ponas.

Dividitur primo feudum in proprium & improprium. Proprium est, quod purè simpliciter & directo conceditur, nulla temporis aut servitorum determinatione. *S. pen. & ult. tit. Quid sit investit. c. 1. §. fin. & ibi Gl. de Capitan. qui Cur. vend. Et hoc est transitorium ad heredes. c. 1. in fi. In qu. cau. feud. amit.* neque auferri potest, nisi felonix, id est, perfidiæ damnato. *lib. 1. tit. 7 de natura feudi.*

Ex quo apparet in ejusmodi feudis hoc requiri, ut dignitas cum feudo ad heredes investiti transeat, quod fieri videmus in Ducibus, Marchionibus, & similibus. Quando vero neque feudum, neque dignitas transit ad heredes, sed solum ad vitam Vasalli durat, quale est feudum Guardix, id est, custodiæ, habitationis, & Soldatæ, & similia. *c. 1. de feu. Guard. c. 1. Quis dicatur dux, & c.* Vel cum conditionibus & obsequiis nominatim defini-

tis feudum datur. *c. 1. in fi. Quid sit investit.* eo casu potius appellari debet administratio, licet sit collatum per modum feudi, mediante investitura. *Alvaro. de alien. feudi.*

Proprium feudum aliud est antiquum seu paternum, aliud novum. Antiquum dicitur, quod ab aliquo ex ascendentibus, qui ultra quartum gradum communis agnationis fuit origo, quasi-
tum est. Et vulgo dicitur, *een alt Etams lehen gude.* Paternum est, quod ab aliquo ascendentium usque ad quartum gradum incepit: Verum antiquum feudum fere cum paterno confunditur. *c. 1. de succes. feudi.* Præsumitur autem in dubio feudum esse antiquum, si Vasallus sit in possessione feudi. *c. 1. in fi. quem text. Bald. ibi dicit esse mirabilem, de succes. frat.* Secus si dominus sit in possessione, quia tunc ob directum dominium, quod habet dominus, præsumitur pro domino. *Alvaro. in c. 1. de succes. frat. Alcia. in tract. de præsump. nu. 28. præsumpt. reg. 3.*

Nonum feudum est, quod incepit in persona beneficiarii, nec ad eum pervenit ex successione. *c. 1. de suc. feu. c. 1. §. novam. tit. qui testes sunt neces.*

u Differt autem feudum novum ab antiquo seu paterno in hoc potissimum, quod ad novi feudi successionem non nisi filii ejus, qui ipsum primo acquisivit, aliique ex eis descendentes admittantur. *c. unic. de succes. feudi. c. unic. de succes. fratr.* Verum ad feudi antiqui vel paterni successionem non solum descendentes, sed etiam agnati collaterales admittuntur. *c. unic. de natu. succes. feu.*

v Utrumque potest esse regale, aut non regale. Regale est, quod ab Imp. vel Rege conceditur, habens præter simplicem jurisdictionem, dignitatis titulum, ut Ducatus, Marchionatus, Comitatus. *c. 1. de feud. March. c. 1. de l. Corra.* Hujusmodi regalia feuda sunt illa, quæ Principes Germaniæ tenent, sive seculares sint sive ecclesiastici: nam & hi bona sua feudalia ab Imper. recognoscunt. *Gail. lib. 1. Obs. 30.* Imo & regna quædam sunt feuda regalia. Sic regna Daniæ, Poloniæ, Bohemiæ, & Burgundiæ solent esse feuda imperii, teste *Cujac. in tit. de feudis.* Non regale est, quod nihil dignitatis vel eminentiæ adfert, sive à principe ipso, sive ab inferiore concedatur. *c. 1. De his qui feud. dare poss.* Inter hæc feuda dif-

differentiæ adferuntur hæ. 1. Quod in feudis regalibus semper opus sit nova investitura. *c. 1. de feud. March.* Hodie tamen usurpatur, ut non sit opus. Et in Germania receptum, ut non nova investitura solenni, sed tantum renovatione simplici petantur, concedanturque ab Imp. exceptis duobus, Electore Saxonie, ac Magisterii Teutonici.

II In regalibus solus Princeps, & hodie etiam Camera imperii, quæ cum Imperatore concurrentem habet jurisdictionem, est iudex: de reliquis judicant pares curiæ, qua de re *inf. c. XI. de controvers. feudal.*

Feudum improprium est, quod à naturali feudi cognitione degenerat, quod militare non est. Veluti cujus causa fidelitas & homagium non juratur, quod unius anni spacio, vel morte, vel præstituto tempore finitur: qualia sunt feuda Castaldiæ, Guardiæ, Cameræ, Cavenæ, & Soldatæ. *lib. 1. tit. 2. tit. Quis dicatur dux. & c. in fi.* De his etiam 1. cap. X. dicetur. Hæc de feudorum divisionibus.

^a **V**ocem feudi esse homonymam, & quandoque pro ipso agro feudali, quandoque pro concessione seu contractu beneficiario accipi, passim ex Libr feud. apparet. Valeat ergo d. definitio, si non ut perfecta, saltem ut imperfecta & à potiori parte, seu ut descriptio. Adde i. omn. def. 202. de R. J. Arum d. disp. 1. thes. 23. Sane Moribus, quibus feuda fere nihil aliud sunt, quam bona allodialia seu patrimonialia. Zyp. in notit. jur. Belg. tit. de feud. Buf. ad l. 1. si ag. vectig. pet. potest debitor fundum suum ita creditori oppignorare, ut fundus obligatus sit feudalit, si debitor statuto tempore pecuniam non solverit. Quin ipse Obertus in illa sententia fuit. Lib. 2. feud. tit. 51. §. Similiter feud. & Hotom. in c. un. de feud. dat. in vic. l. com. Justitiam d. l. commiss. tum hic, tum ad tit. de pact. significavi, & latius, Deo volente, significabo in not. ad tit. de l. commiss. An feudum sit contractus stricti juris, an vero bonæ fidei, an nominatus, an verò innominatus, disquisitione indignum est, quum Usus non habeat, ut notavi ad tit. Inst. d. obligat. ex cons. & ad l. 7. de pact. Adde Gudeln. d. tract. c. 4. part. 2. Ames. de conscient. lib. 5. c. 42. n. 3.

^b An & quomodo res mobilis in feudum concedi possit, dixi ad cap. 4.

^c Hic Auctorem nostrum de principaliore parte loqui, & de natura proprii feudi, constat

ex lib. 1. feud. tit. 1. & 2. & ex ipso Auth. in fin. huj. cap. 1. Quod Moribus extra controversiam est, ut & jure veteri feuda ad nutum domini finem nanciſcebantur. c. un. §. & quia. de his qui feud. dar. poss. An ergo perpetuitas sit de substantia feudi, vide apud Arum. d. disp. 1. thes. 37.

d An hoc substantiale feudi sit, ut domino fides & servitia præsentur, frustra controversitur, quoniam pacta magis spectanda sunt, quam substantialia contractus. Si non est feudum proprium, sit improprium, idque servetur, de quo convenit, ut dictum est ad prælud. Imo ipse Auth. lit. q. & c. 10. in fin. tradis regulam, quod propria Feudorum natura maneat, licet in certis partibus propria natura feudi mutata sit. Eandem agnoscit Fred. à Sande tract. 1. tit. 3. c. 1. §. 6. n. 29. & 46. Quod Moribus feminae in feuda succedant, vide in not. ad octav. propr.

e An illa proprietas pacto mutari possit, vide apud Arum d. disp. thes. 16. Quid hodie Ufus habeat dicta quæstio, collige ex antecedentibus.

f Quod pacto juramentum fidelitatis remitti possit, probatur ex lib. 2. feud. tit. 3. §. ult. Formulam fidelitatis vide in tit. 6. & 7. d. lib. 2. cui Hollandica non multum dissimilis est, ut videre est apud D. Groeneweg. ad d. tit. 7. Germanic. vide in cap. 7. Belgic. apud Gudelin. de jure feud. c. 7. part. 2. An per procuratorem præstari queat, vide apud Zyp. in notit. Jur. Belg. ut de feud.

g De hoc tertio proprio quid notandum sit, magna ex parte dixi lit. d. An comitatus Hol-

landiæ sit feudum francum altioris indagationis videtur (permultos enim novi, qui negant) magisque dicta lis ad Antiquariorum, quam ad nostrum forum pertinet.

^h Kursus hic Author à majore parte loquitur. Nam quædam Feudorum genera esse, quæ certum officium, aut certam administrationem conjunctam habeant, liquidi juris feudalis est. lib. 2. tit. 51. §. ult. Plura de servitio vide in not. ad c. 7. ubi & ipse Auctor notabiles dictæ proprietatis quartæ limitationes proponit.

ⁱ De hoc proprio, quod proprie proprium non est (quum nemini regulariter jus suum sine causa auferendum) latius dicam ad cap. 8.

^k Moribus nostris, saltem in plerisque locis Belgii, feuda absque consensu domini alienari posse, tradiderunt Gudelin, de jure feud. part. 4. c. 2. Freder. Sande ad cons. feud. tit. 32. Bugn. de ll. abrogat. lib. 4. sect. 70. Christin. vol. 1. decis. 268. Groen. ad lib. 1. feud. tit. 5. Zyp. d. tit. de feud: ubi varia pro varietate locorum requisita adduntur, de quibus nos lat. ad d. c. 8.

^l Moribus investitura petenda est intra annum & diem, hoc est, sex septimanas. Neostad. de feud. Holland. success. c. ult. n. 4. Grot. Introduct. 2. part. 41. n. 63. Gudelin. de jure feud. part. 3. c. 6. Zyp. d. tit. Landtr. van Over. tit. 25. art. 8. p. 2. An propter omisam investituram feudum amittatur, dixi ad Cap. 2. & 8.

^m Hodie in plerisque Belgii Regionibus feminae ad successionem feudi admittuntur, nisi tenor investituræ eas excludat. Gudelin. d. tract. part. 1. c. 1. n. 13. & part. 3. c. 3. n. 3. & seqq. Zyp. d. tit.

d. tit. Ratio allegata est in not. ad h. c. i. lit. a.
 Quo facit. c. ceterum. de judic. c. ex transmiss.
 de foro compet.

n De hoc nono proprio latius egi ad c. 4.

o De hoc decimo notavi lit. c.

p Quum ipsa donatio remuneratoria dica-
 tur ex liberalitate profecta. l. 1. pr. de donat.
 mirum videri non debet, quod & feudum dica-
 tur beneficium, seu datum quid ex benevolentia.
 lib. 1. feud. tit. 27. in fine pr. & lib. 2. tit. 23. vers.
 In primis. Rationem, cur hic non inquirō, an
 feudum emptitium sit feudum proprium, signifi-
 cavi supra. Vide tamen, si lubet, Sonstbec. p. 2.
 n. 8. de feud. Arum disp. 2. thes. 5.

q Communiter DD. distinguunt inter natu-
 ralia & substantialia contractus. Mutatis na-
 turalibus, inquirunt, manet tamen contractus,
 sed si pactum sit contra substantiam contractus,
 tunc vel ipse contractus nullus est, vel transit in
 aliam speciem contractus. DD. ad l. 11. §. 1. de
 reb. credit. & l. 72. de cont. empt. & Auth. in
 c. 10. Usum & sententiam nostram facile asse-
 qui licet ex præcedentib. Adde Arum. d. disp.
 1. thes. 40. & seqq. & Fred. à Sande tit. 3 c. 1. §.
 6. n. 29. & 46. & nostra d. lit. d. & lit. seq. s.

r Quod pleræque feudorum divisiones usu
 magis, quam specie differant, plerique Feudi-
 stæ agnoscunt. Curtius Jun. in tract. feud. p. 1.
 q. 8. statuit, primam illam divisionem in feu-
 dum proprium & improprium continere specifi-
 cam differentiam, reliquas vero diversa potius
 nomina feudorum esse. Hodie feuda juxta com-
 munem succedendi ordinem ad heredes transire,

judicavi supra, & confirmat. Gudelin. d. tract. part. 3. c. 3. & 5. juncto tamen Groen. ad Lib. 1. feud. tit. 1. §. 1. & 4. An ergo feudum recte distribuatur in feudum hereditarium, & feudum ex pacto & providentia frustra in controversiam vocatur, quanquam dictam devisionem Ufu receptam esse, testetur Arum. disp. 2. thes. ult. Sane si de re, non de nomine disputemus, feudo alteri concesso, ejusque iustis & legitimis heredibus, seu heredibus simpliciter, tantum heredes ab intest. vocati censentur, qui Vasalli virtutes imitaturi præsumuntur. Vide latius hac de questione differentem Fachin. 7. c. 3. & 4. Freder. à Sande. ad conf. feud. tit. 3. c. 1.

¶ Si hoc actum apparet, ut quid jure feudali regeretur, quanquam non transeat cum dignitate ad heredes, a majore parte feudum potius, quam administratio appellandum est, quum plures sint feudi proprietates, de quibus supra. Hinc constat, hanc concessionem, ut vasallus ab omnibus servitiis liber sit, valere, & formam feudi continere. c. un. de feud. non hab. propr. feud. nat. Plura de feudis Guard. Soldat. & Similibus vide c. 10. & apud Arum. d. disp. 2. thes. 17. & seqq.

¶ An recte Feudista distinguant inter feudum paternum & hereditarium, an præsumatur antiquum, an paternum extra trinepotem extendatur, & similes quæstiones vide apud Arum. d. disp. 2. thes. 36. & 44. Nam hodie communis norma succedendi in feudis quoque servatur, & tanquam in bona ultimi possessoris succeditur, ut supra & infra fusius notatur. Quod feudum

dum novum jure feudi antiqui concedi possit, vel ipsa DD. communis opinio agnoscit, teste Arum. d. disp. thes. 43.

u *Hodie in successione feudi nec debere esse discrimen inter feudum novum & vetus, nisi contrarium actum sit, vel aliter consuetudo velit, supra probatum sæpius. Mores Holland. vide apud Neostad. de feud. Holl. success. Grot. Introduct. 2. part. 41. Aliarum Gent. apud Gudelin. d. tract. part. 3. c. 1. & 2. de quibus latius in cap. 5. tract. nostri.*

w *Feudi Regalis specialia latius refert Arum. d. disp. 2. thes. 49. An Marchio Comite dignior sit, vide apud Gudelin d. tract. part. 1. c. 3. An Baro à Comite titulo Ducatus per Regem auctus & erectus maneat nihilominus obligatus ad pristina fidei & obsequii officia, vide apud Eund. d. c. 3. n. 8. Quod feudum nobile hodie non nobilitet, notat Zyp. d. tit. An Imperator Vasallus sit Pontificis vel sedis Apostolicæ, vide apud Eund. d. c. n. 6. & Groen. ad lib. 2. feud. tit. 28. & 100. De feudo ligio, de quo plerique in divisionibus, Author noster in c. 5.*

CAPUT II.

Qui Feuda dare possint.

Personæ quæ feuda conferre possunt, sunt duplices. Ecclesiasticæ & Laicæ. Ecclesiasticæ sunt Papa, Archiepiscopus, Episcopus, Ab-

Abbas, Abbatisa, Præpositus, & Clericus. c. i. *De his qui feud. dare poss. in princ.* Papa, quia cum omni prælatura Ecclesiastica concurrere dicitur, ex plenitudine suæ potestatis feuda cujlibet Ecclesiæ concedere dicitur. *Bald. in d. c. i. Ecclesiastici recte feuda ex propriis rebus constituunt. tit. de Cleric. qui in vestit. fec.* Ex rebus ecclesiæ, si id ferat consuetudo, id est, si antiquitus solite sunt infeudari, ut ait *tex. de us qui feud. dare poss. in princ.* Res autem tunc dicitur infeudari solita, si 40. annis in feudum dari consuevit, & binus investiendi actus accesserit. *Zaz. par. 5. feud. nu. 25.* Sicut enim jura & res ecclesiæ non præscribuntur minori tempore, quam 40. annis. *Auth. quas actiones. C. dd. SS. Eccl.* sic nec jus dandi in feudum citius debet præscribi, quia præscriptio est modus alienationis. *l. alienationis 28. de V. S.* Ex quo apparet, novum feudum ab Ecclesiasticis non recte dari, ut decrevit Urbanus Papa in synodo Lateranensi. *tit. Episc. abba. vel dom. & c.* ut nec veteri feudo adjicere novum pactum possunt, cum damno Ecclesiæ. At vetus feudum recte largiuntur, quod jam ante feudum est. Idque sine consensu capituli

tuli prælati ecclesiarum facere possunt. *c. 2. in verb. librè. ex. de feud. c. 1. §. in clericorum. Si de invest. int. dom. & Vasal. lis oriatur.*

^b Hactenus de personis Ecclesiasticis; nunc de Laicis videndum. Harum quatuor sunt gradus. Primus est summorum Principum Regum & Imperatorum, qui soli feuda regalia, ut sunt Ducatus, Marchionatus & Comitatus, conferunt, & qui talia feuda ab his accipiunt, dicuntur Capitanei regni, ut sunt Duces, Marchiones, Comites. *c. 1. de feud. Marchie.* Duces sunt, qui de Ducatu aliquo investiti sunt. *c. unic. Quis dicatur dux. & c. Dicti* sunt à ducendo exercitu. Origo eorum profluxit à Romanis, qui propter præclara belli gesta Capitaneis suis & ducibus territoria, & provincias regendas donarunt, ita tamen ut ab eis in feudum recognoscerent. *Zaz. in epit. feud. par. 5. nu. 6.*

Marchionum appellatio descendit à marca. Veteres appellarunt limites suarum provinciarum marcas, iisque præposuerunt præfectos militum, qui limites ab hostilibus incursionibus defenderent, quos dixerunt Marcgraphios, Latine Limi.

30 DISPUTATIO

mitancos Præpositos. *l. Viros. C. de divers. offic. lib. 12.* Hinc Marcgraphius Rotvillensis & Badensis constituti videntur ad tuendos fines Rheni. *Zazius d. loco. nu. 10.*

Comites dicti sunt à comitatu Principis, eorumque origo cœpit à Germanis. Habebant enim olim Germanorum Duces XII. belli comites, qui cum duce ad bella mittebantur, nec à latere ejus unquam discedebant. *Tacitus in Libel. de Morib. German.* Postea sunt illis civitates & provinciæ administrandæ datæ, productaque est comitatus significatio ad majorem dignitatem.

c Secundus gradus est Ducum, Marchionum, Comitum, qui ut dictum est, sunt Capitanei regni: qui ab his feuda accipiunt, Valvasores majores dicuntur. *c. unic. Quis dicatur dux, & c.* barbaro vocabulo, quasi ad valvas domini stantes, custodiæ & reverentiæ exhibendæ causa, digni qui intrent propter beneficium acceptum à domino. *Andr. de Isern. in c. unic. De his qui feud. dare poss.* Hos Zazius putat esse Barones nostri temporis. quos *Baldus in c. notuit. ex de feu.* ita definit, ut Baro sit, quisquis merum mixtum-
que

que imperium in castro aliquo ex concessione Principis habet. *ren bander heer/ oft byp heer. Oldend. clas. 5. tit. de action. benefic. iur.*

Palatini porro, ut hoc etiam addam, dicuntur proceres palatii, quorum consilio regitur Respub. *Gl. in l. fina. in verb. palatini. C. de resc. vend.* Dicuntur Palatini, quod in sacro palatio constituti sunt, vel in eo militant. *l. unic. C. de tract. omn. palat. pecul.*

Tertius gradus est Valvasorum majorum & Baronum, & qui ab his feuda accipiunt, dicuntur valvasores minores. *d. c. unic. Quis dicatur dux, &c.*

Quartus gradus est valvasorum minorum, & qui ab his infeudantur, Valvasores minimi, alias Valvasini dicuntur. *c. unic. de feud. dat. minim. Valvasor.*

a Breviter feuda dari possunt à summo principum gradu ad infimam plebem, dummodo liberam suorum bonorum administrationem habeant. *c. unic. in princ. per quos fi. in vest.*

e Haëtenus de personis, quæ propter ætatem & iudicium suorum bonorum administrationem habent, nunc de pupillo, minore, prodigo, furioso quærendum,

dum, an feuda dare possint? Et quidem
 minores XXV. annis, etiamsi sui juris
 sint, feuda non dant, feuda inquam non
 constituunt de novo. *per. l. 3. §. 4. ff. de reb.
 eo. qui sub. tute. l. 3. C. Quand. decre. non est
 opus.* Imo & minores, qui tutorum vel
 curatorum auxilio reguntur, ne quidem
 cum horum auctoritate & consensu feu-
 dum de novo dare possunt absque de-
 creto Prætoris. Hæc est communis DD.
 sententia. *per text. in c. 1. §. novi. Per quos
 si. invest. Vulte. cap. 3. de feudis.* Non in-
 quam sine decreto Prætoris feudum con-
 stituere possunt. Nam id genus est alie-
 nationis. *d. §. novi.* Alienari autem mino-
 rum res immobiles (in quibus feudum
 tantum consistit) sine Judicis decreto ac
 causæ cognitione non possunt. *l. 1. ff. de
 reb. cor. qui sub tute.* In veteri feudo res
 est paulo intricatior, existimantibus his
 posse, negantibus illis; Rectius sentire
 videntur illi, qui feudum vetus vasallo
 mortuo, à minore XXV. annis successo-
 ri dare posse existimant, etiam sine tuto-
 ris & curatoris auctoritate, quia non vi-
 detur alienare, qui veterem alienatio-
 nem renovat. *arg. l. 1. §. aquæ ductus ff. de
 aqu. quot. & ast. & minor non alienat hoc
 casu,*

casu, sed quod alienatum erat à parentibus, juris necessitate impellente approbat. Ita sentiunt Hanneo. *lib. 1. feudo. c. 5. Borcholt in tract. de feud. c. 5. nu. 43. Vultejus de feud. c. 3. nu. 7. Dissentiunt Hotoman. in d. c. 1. Per quos fiat invest. Duare. c. 6. nu. 10. Sonsb. par. 6. feudo. nu. 7.* Non obstat edictum Prætoris *in d. l. 1. ff. de rebus eor. qui sub tute.* nam id ad solutionem debiti paterni non pertinet: pupillus enim sine tutoris vel prætoris auctoritate debitum paternum solvere potest. *l. 5. §. 6. pupillus ff. de reb. eorum qui sub tute. sunt.* Vetus feudum debetur heredi proximo, ex eorum voluntate, qui feudum ab initio constituerunt. Non obstat etiam, quod quoties pupillus vel minor suam conditionem possunt deteriorem facere, vel quoties obligantur ex aliquo contractu, toties requirendam auctoritatem tutoris. *§. 1. Inst. de auct. tu. 20.* Nam pupilli & adulti rem suam hoc casu faciunt meliorem. Utile est, atque interest minoris, quod semel debetur, solvere, & quod tradendum est semel, dare maturius, ut vasallum obligatum ad defensionem salutis suæ, ac fortunarum habeat maturius. Vasallus præterea præ-

stare tenetur domino juramentum fidelitatis, quo factò conditio ipsius minoris melioratur. Quod si forte minoris intersit feudum datum non esse, hoc casu sine curatore nulla videtur intelligi facta fuisse feudi concessio, quippe cum nec liquidum debitum sine eo solvi possit. *l. obligari 9. §. pupillus ff. de auct. tuto.*

De fœmina, an feudum dare possit, quæritur? Et respondetur, quod possit. *text. est in §. fœminam tit. Per quos fiat investit.* Nec obstat, quod dicitur in *tit. de investit. in marit. facta. c. unic. an apud jud. vel cur. dom. quæst. feud. term. deb.* & in *c. ult. de prohib. feud. alien. per Frider.* Eum, qui feudum dat, habere jurisdictionem, quod in fœminam cadere non posse, explorati juris est, cum jure civili Romano fœminæ ab omnibus muneribus & officiis civilibus vel publicis arceantur. *l. fœmina. ff. Reg. jur.* Inveterata enim consuetudo retinenda est, donec per contrariam consuetudinem tollatur. Moribus autem introduci potest, ut fœminæ magistratum gerant, & judicandi officio fungantur. *c. dilecti. ext. de arbitris.*

Sic usu receptum videmus, in Anglia, Lusitania, Hispania, Scotia, ut fœminæ

regia scepra teneant. Ita Angelus Johannam Siciliae reginam sedentem in solio se vidisse refert, & ferentem sententiam contra Dominos de Balso, ut notat Decius *ad d. l. feminae*. Quinimo in Belgicis nostris provinciis saepe feminae scepra imperii tenuerunt, & non insolens est Belgis *ruinige egeleix*, id est, à feminis regi. Sic Maria soror Imp. Caroli V. aliquot annis gubernacula tenuit in provinciis Belgicis, & post eam Margareta Ducissa Parmensis. Similiter Illustris domina Jacoba Bavara Hollandiae Comitatum aliquandiu rexit & gubernavit.

Non obstat etiam, quod femina feudi capax non est, & exinde quod non habet, alteri dare non potest. *arg. l. nemo plus juris. ff. de reg. jur.* Dubium enim non est, quin femina feudum habere possit, si ita expresse in investitura convenit, ut femina in feudo succedat, absque ea expressa conventionem succedere non potest in feudo. *lib. i. tit. 8. de succes. feud. §. filia*. Moribus quoque feminae feudorum sunt capaces, non solum minorum, verum etiam majorum, ut Regnorum & ducatum, &c. Inde regnum Bohemiae Imp. Henricus VIII. habitis

Spiræ comitiis Anno. 1310. mortuo rege Bohemiæ, ejus filiæ Elisabethæ feudum primum postulanti concessit, verum dato ei marito filio suo Johanne.

A D

C A P U T II.

NOTÆ & MORES

^a **H**æc omnia de personis Ecclesiasticis repetit, & paulo latius explicat Arum. disp. 3. thes. 1. & seqq. sed explosa auctoritate Pontificis Romani. thes. 3. Veras & orthodoxas quoque Ecclesias, si qua bona possiderent, ea in feudum dare posse ad majorem utilitatem Ecclesiæ, extra dubium videtur. si adhibitus sit consensus Magistratus, cui omnis anima subjecta est, maxime ubi de Reip. salute agitur. Rom. 13. Quare Moribus nostris solus Princeps, ejusque vasalli feudum præsertim cum dignitate dare possunt. Groen. ad Lib. 1. feud. Tit. 4. Neostad. de feud. c. ult. n. 36. Grot. Introd. 2. part. 41. Gudelin. d. tract. part. 2. c. 1.

^b *Hæc de Principe, Duce, Marchione & Comite repetuntur & extenduntur apud Arum. d. disp. 3. thes. 4. Gudelin. d. part. 1. c. 3. Chopin. de doman. Franc. 3. tit. 26. Loyleau de Seigneur. c. 5.*

^c *Valvasorum & Valvasinorum nomina in desuetudinem abiisse, & vocem Capitanei non amplius esse nomen vasalli, sed Præfecti milit. scrip-*

scripsit Gudelin. d. c. 3. n. 3. Quid apud Gelros significaverint, vide apud d. Sande tract. prælimin. n. 19. & seqq.

d An & quomodo hodie quilibet pater. fam. etiam rusticus bona sua allodia in feudum dare possit, ostendimus supra. Moribus nostris, inquit Fred. a Sande tit. 1. c. 1. n. 4. dubio caret. De hoc jure feudali dissertantes vide apud Arum. d. disp. 3. thes. 17. & Gudelin. d. tract. de feud. part. 2. c. 1. n. 5.

e Hanc Authoris de minore. 25. ann. sententiam justam esse, etiamsi minor consensu curatoris novi feudi investituram celebrasset, apparet ex nostr. ad §. 2. Inst. de curat. & Arum. d. disp. 3. c. 22. An & quatenus pupillus feudum dare & renovare possit, sequitur ex iisd. & nostr. ad tit. Inst. de auct. tut. & Arum. d. disp. thes. 24. Quid de prodigo, cæco, muto & surdo dicendum, facili Marte ex præmissis colligitur. quibus adde Arum. d. disp. thes. 25. & seqq. An & quando procurator feudum dare queat, excusum est in disp. ad tit. de procurat.

f Fæminas jure Divino regni & jurisdictionis capaces esse, alibi non uno in loco demonstravi, ideoque Moribus recte etiam cum dignitate feuda dare posse, extra dubium videri debet. Adde c. dilecti. de arbitr. & ibi Canonist. Anton. de Guevar. in suo horolog. Princip. 2. c. 7. Quod si mulier sub potestate mariti est, ejus consensus requiritur. Gudelin. d. part. 2. d. 1. n. 3. in fin. Fred. a Sande de feud. Tit. 1. c. 1. n. 3. Atque hanc sententiam etiam de jure feudali communiorem & veriore esse, testatur Arum. d. disp. 3. thes. 18.

CAPUT III.

Quibus feuda recte dentur.

IN hoc capite tenenda est hæc generalis regula, quod unusquisque de feudo investiri possit, cujuscunque sexus, ætatis, conditionis, aut qualitatis sit, nisi expresse inveniatur prohibitus. *c. 1. §. personam. Per qu. ff. invest.*

Feudum accipit summus Pontifex, & Imperator ab inferioribus, hic à Comitibus, ille ab Ecclesiis, quo casu juramenta fidelitatis præstabunt, & per substitutum servient. *Zazius par. V. feudorum. in fine.*

a De Clericis, an iis recte feuda conveniant, quæritur? quorum professio est divinis tantum contemplationibus vacare, non curis hujus sæculi; huic domino servire, à quo vitæ ac salutis perpetuæ feudum habemus, non à quo feudum tenemus. Peperit hæc quæstio magnam apud Interpretes opinionum diversitatem. Præpositus octo columnis rem tractavit. Zazius nihil definit, affirmant alii, alii negant

gant Clerico vel monacho feudum dari, cum sint ad pugnandum inhabiles. *c. ex multis §. fm. ex. de votis*, quorum arma sint lachrymæ & preces, non tela, non gladii. *c. clerici. 33. quæst. 1.*

Explicabitur hæc quæstio tribus regulis. Prima regula erit hæc. Huic, qui jam Clericus est, feudum datur novum, utroque jure, tam Canonico, quam Longobardico. *c. ex transmissis. ex de foro comp. lib. 2. feud. tit. 40. de capit. Conradi in fi.* Nam Clerico qui dat feudum, manifestè dat ea mente, ut quia Clericus feudo personaliter præesse, debitaque servitia præstare non potest, propter susceptos ordines, jam serviat saltem per alium.

Altera regula sit, huic qui jam Clericus est, non dabitur feudum vetus vel patrum. *c. unic. §. si. de feud. fam. ubi est pulcher text.*

Tertia regula. Feudum quod quis habebat ante Clericatum, sive vetus, sive novum, expirat, si fiat Clericus, aut votum religiosum assumat. *c. unic. §. qui Clericus. Si de feud. defun. conten. & c. unic. de Vasal. mil. qui arma bell. depos. ubi dicitur, quod desinat esse miles seculi, qui fa-*

40 D I S P U T A T I O

Etus est miles Christi. *c.unic. An mutus
 vel al. imperf. &c.* Ratio horum in eo est,
 feudum datur personæ, sanguini, fami-
 liæ, itaque personale debetur servitium,
 non extraneum. Nam clericus factus am-
 plius id præstare non potest, quod per
 se præstandum suscepit. Nihil hic com-
 munis ista & plane frigida DD. solutio
 valet, quod per substitutum saltem ser-
 viat clericus, quia certa regula traditur à
 DD. quod habiles ad succedendum in
 feudo demum possint servire per substi-
 tutum, secus quando sunt inhabiles ad
 succedendum, uti est clericus, quia tunc
 non possunt servire per substitutum.
Curt. in 3. parte feudo. 2. memb. nu. 20. Id-
 que probatur *per tex. in l. 2. §. 1. ff. de adm.
 rer. ad civ. pert.* ubi traditur pro regula,
 quod qui per se aliquid exercere prohi-
 betur, is nec aliorum ope ac ministerio id
 efficere potest. Et ut eleganter ait *Bal-
 dus de mil. vassal. qui arm. depos.* Illi soli Va-
 salli per substitutum idoneum servire
 possunt, qui si vellent, nullo vel naturæ,
 vel juris impedimento obstante, per se
 servire possent. *tex. est in c. 1. §. firmiter.
 de prohib. feud. alie. per Frider. tex. rotun-
 dus. in c. 1. in fin. An mut. vel al. imperf.*
 Ea-

Eadem ratio est secundæ regulæ. Ideo feudum vetus non debetur Clerico, quia per se feudo præesse non potest. At quisquis olim primus fuit feudi author, certæ familiæ ac sanguini dedit, non ut eo nomine seruiat extraneus, cujus indoles aut generositas animi sit incognita, familiam elegit certam dominus ex multis, in quam continetur successionis ordine feudi munus, id est beneficium feudi & onus. *l. muuus 18. ff. de verb. sign.* Eaque sententia, quod Clericus in feudo non succedat, probatur *Mins. centu. 5. Obser. 48.* ubi dicit ita in Camera imperii pronuntiatum. Defendunt præterea hanc sententiam *Pistor. par. 2. feud. q. 33. Afflict. decis. Neapol. 320.* ubi ita iudicatum refert. *Discentit. Scurf. cent. 1. cons. 68. Mart. Laud. tit. qui feud. dare poss. §. & quia. nu. 19.* post plures alios quos allegat. *Sonsbec. par. 12. feudo. nu. 144. Chass. in cons. Burg. §. 5. in verb. excepté les religieux. tit. des fiefs.* Eandem opinionem defendit *Frider. Schenck. in c. 1. vas. mil. qui arm. bell. depos.* Quod non videri debet alicui mirum, quia Schenck fuit Episcopus Ultrajectinus, magnus fautor & patronus clericorum. Vide etiam de hac quæstione

ne variè differentem *Fachinaum lib. 7. contro. c. 35.* ubi quatuor causas refert, quibus clerici in feudo succedere possunt. Quod limitatur ita, nisi ex pacto vel consuetudine possit servire per substitutum, quia tunc Clericus in feudo succedet. Pulchrè *Curt. d. lo. nu. 23. Iaco de S. Georg. in tracta. de feud. in verb. Et quibuscunque heredibus, num. 4.* Feudum autem in quo Clericus succedere non potest, si novum est, devolvitur ad dominum, si vetus, redit ad agnatos *c. unic. de vafal. mil. qui arm. bell. depos. Curtius d. loco. num. 31.*

Secundo illi quoque feudum de novo recipere possunt, qui ex accidenti, vel etiam à natura muti, surdi, cœci, claudi, dementes, vel alias imperfecti sunt. *Baldus & Alvaro. in c. unic. s. fin. Epis. vel abba.* Dominus enim illorum defectum sciens, & iisdem feudum concedens, ipsis etiam gratiam facere creditur, ut si per se commodè servire non possint, per substitutum saltem serviant. Et hæc in feudo novo. Quando vero queritur, An mutus, surdus, cœcus, demens vel aliter imperfectus in feudo succedant, hæc tenenda est distinctio. Aut hi à natura ita procreati sunt,

sunt, & tunc in feudo non succedunt. *c. unic. §. fin. Epif. vel abba.* Aut casu aliquo sine culpa sua accidenti ita facti sunt, & tunc quidem feudum ante imperfectionem successione vel investitura acquisitum retinent, & per substitutum servitia præstabunt. At in feudo nondum acquisito non succedunt, sive imperfecti nati, vel casu aliquo facti sint ante acquisitionem feudi. Et ita intelligi debet. *c. unic. §. fin. Episc. vel Abba.* Vel ut brevius & apertius dicam. Imperfecti quocunque modo, sive à natura, sive ex accidenti, in feudo non succedunt, sed retinent feudum jam ante acquisitum, si post acquisitionem, & possessionem feudi, vitium illud imperfectionis vel inhabilitatis superveniat. *c. unic. in verb. totum feudum paternum retinebit. An mutus vel al. imperf.* Ita decidit eleganter *Vulte. de feudis c. 9. nu. 64.* & hoc modo hæc duo capitula dissidentia, videlicet. *c. unic. §. ult. Episc. vel Abba. cum. c. unic. An mut. vel al. imperf.* rectissime conciliat.

^b Tertia quæstio est de filiofamilias, cui recte feudum datur, scilicet quia non negatur expresse. Edicti prohibitorii ea vis est, ut de quo nominatim non interdicat,

44 D I S P U T A T I O
dicit, in eo mutet naturam suam, & de
prohibitorio fiat permissorium. *l. mutus*
43. §. 1. *ff. de procur.* At an Ususfructus
feudi patri debeat, non una est omni-
um sententia. Verius est non deberi. Ita
est communis DD. opinio, referente
Zaz. par. 5. feudo. num. 64. frustra dissenti-
ente *Sonl bekio par. 7. feu. nu. 7.*

Nam feudum, quia datur propter ser-
vitia militaria, & contemplatione mili-
tariæ. (*arg. l. 1. C. de castr. pecul. lib. 12. Vul-*
te. c. 4. de feud. nu. 8.) castrense peculium
est, in quo patri ususfructus non com-
petit. §. 1. *Inst. Quib. non est permis. fa-*
test. l. cum multa. C. de bo. qua lib. Nam ea,
quæ occasione militariæ filio obveniunt,
in solidum ad filium pertinent. *d. §. 1. &*
d. l. cum multa. Castrense est inquam pe-
culium, ut & cætera quæ occasione mi-
litariæ obveniunt, nulla distinctione habita
rei mobilis aut immobilis. *d. l. 1. C. de*
castr. pecul. Altera ratio est, quia filius la-
borem fert, præstando servitia militaria,
& in illis præstandis electa censetur in-
dustria personæ. Ergo æquum est præ-
mia, hoc est, commoda & fructus feudo-
rum ad eum pertinere. Adde quod feu-
da ejus naturæ sunt, ut ad ascendentes
non

non transeant. *lib. 2. feud. tit. 50.* Non obstat, quod jus feudorum de hac quæstione nihil statuit, ideoque jus commune videtur servandum. *c. unic. §. strenuus. de feud. cognit.* Juri siquidem communi, quemadmodum & feudorum conventio inter Dominum & vasallum præfertur. Convenisse autem inter dominum & vasallum videtur, ut usufructus apud filium remaneret. *c. unic. §. fin. In quib. cau. feud. amit.* Ita post Baldum, Matthæum de Afflictis, tradunt *Borcholt. c. 5. feudo. nu. 48. Fachin. lib. 7. contro. c. 77.*

e Illud quoque non eodem modo tractatur, an pupilli & minores, qui sub tutoribus & curatoribus sunt, possint sine eorum consensu feuda accipere, quod verius est. Nam hic contractus eis nocere non potest, quia suscepto feudo, si grave est servitium, facilis est via non minori tantum, sed & cuilibet, ut feudo liberetur, si servitium neget, ut dicitur in *c. unic. Quib. mod. feud. amit.*

Quod in his minus habet turpitudinis, qui aliorum parent arbitrio: quia jure legitimeque contractum negant, quod illis sit dispendio. Notandum tamen est, quod ab his non exigatur juramentum fide.

46 D I S P U T A T I O
delitatis, nisi cum facti sint majores, id est
cum ad pubertatem pervenerint. *lib. 2.
tit. 26. §. si minori. Vulte. cap. Quibus feuda
dentur. num. 6.*

Tandem dictum fuit in regula initio
hujus capituli proposita, nisi forte nomi-
natim aliquibus feuda accipere prohibi-
tum sit, quæ adjectio omnino necessaria
fuit. Etenim multæ sunt personæ, quæ
feudorum capaces non sunt, ut heretici,
excommunicati, banniti, publico crimi-
ne damnati, nati ex nefariis & incestis
nuptiis, & similes, de quibus prolixè *Io.
Blanch. in Epito. feudor. c. 5. nu. 11. cum
seqq. usque ad finem.*

A D

C A P U T III.

N O T Æ

^a **M**Oribus nostris & Franciæ (verba sunt
Gudelin. d. tract. part. 2 c. 2. n. 9.) Cleri-
cos & fæminas indubie feudorum novorum ca-
paces haberi, notandum est, cum & vetera feu-
da capiant, & obsequia per vicarios seu substitu-
tos præstare eis permittatur. Idem servatur in
mutilus seu imperfectis personis. Groen. ad d. tit.
6. Lib. 1. Feud. Sed in Transysulama, aliisque
vicinis Regionibus membrum monasterii, seu spi-
ri.

ritualis nequaquam feudi capax est **Landz. van
Oberiff.** part. 2. tit. 6. de success. ab intest. Sande
tract. 1. tit. 3. c. 1. §. 1. n. 7. Porro nobilis an plebe-
jus sit, qui feudum novum accipit, nec Moribus,
nec jure horum Libror. distinguitur. Adde
Groenw. Lib. 2. feud. tit. 21. Zyp. d. tit. feud. in pr.
Fre. à Sande Tit. c. 1. n. 47. Grot. Introd. 2. part.
41. Ubi **§. rtaio** subjungitur, quæ supra sæpe nu-
mero relata est. De hoc jure feudali disputantem
vide apud Arum. d. disp. 3. thes. 33. & 42. & seqq.

^b Moribus in feudo filio concessio patri non ad-
quiri usumfructum, extra controversiam est, ut
pluribus notavi ad Tit. Inst. per quas person. De
jure feudali dissertantem, præter Authorem no-
strum, vide Arum. d. disp. thes. 39. Fachin. 7.
c. 77.

^c Pupillam vel Minorem absque consensu cu-
ratoris feudum accipere non posse, de jure Ro-
mano verius est, arg. §. 2. Inst. de auct. tut. Quare
eo nomine male **Sonsbecius** reprehensus est ab
Arum. d. disp. 3. thes. 35. Cæterum in abstracto
loquendo sententia Authoris nostri simplici juri
gent. convenientior est, ut probavi latius in not.
ad d. §. 2. Inst. Huc facit art. 3. d. tit. 25. **Landz.
van Oberiff.** qui latius confirmatur **§. illustra-**
tur ex d. t. 26. §. sic minori. Lib. 2. feud. **§. sibi** Go-
thof. & Groenew. Christin. d. vol. 6. decis. 9. Ra-
tio art. 4. d. tit. 25. depromi potest ex §. 1. in fin.
de usus. ne scilicet inutilis sit proprietas, quum
collegia perpetua esse soleant. Unde à contrario
ratio art. 5. resultat. Pretia pro investitura sol-
venda in art. 6. **§. 7.** varia variis locis constituta
sunt. Sand. d. tract. 2. tit. 1. c. 3.

Corrollaria Respondentis.

- 1 *Ius accrescendi etiam locum habet inter verbis conjunctos.*
- 2 *Bona fidei possessor non tantum industriales fructus consumptos facit suos, verum etiam naturales.*
- 3 *Ab ipsadatione tutoris non potest appellari.*
- 4 *An nuptia cum frigida & simili insanabili contracta simulata aut irrita pronunciari possint, & nova cum alia permitti, satis anceps est quaestio, nos negativam tuebimur.*
- 5 *Rectè jure Canonico etiam liberi incestuosi sunt alendi.*
- 6 *Malè jure Canonico pœna, fœminis intra annum luctus nubentibus imposita, sunt sublata.*
- 7 *Rectè Moribus nostris jus venandi est coarctatum, si tamen fera bestia ab aliquo sit capta, Praefectus saltuum eam auferre nequit.*
- 8 *Nummus quadragesimus omni alienationi rerum immobilium impositus, si solutus non sit, non potest reddere contractum nullum.*

F I N I S.